

MAI 2024

ENERGIATURGUDE ÜLEVAADE

IGAKUINE RAPORT

Energiaturud 2024 mai

Elektribörsi Nord Pool (NP) andmetel oli elektri keskmine börsihind mai 2024:

- Eesti hinnapiirkonnas 75,85 €/MWh;
- Läti hinnapiirkonnas 75,85 €/MWh;
- Leedu hinnapiirkonnas 75,85 €/MWh;
- Soome hinnapiirkonnas 35,13 €/MWh.

Balti-Soome gaasibörsil GET Baltic kaubeldud maagaasi keskmine hind mais Baltic Gas Spot Indexi (BGSi) puhul oli 38 €/MWh.

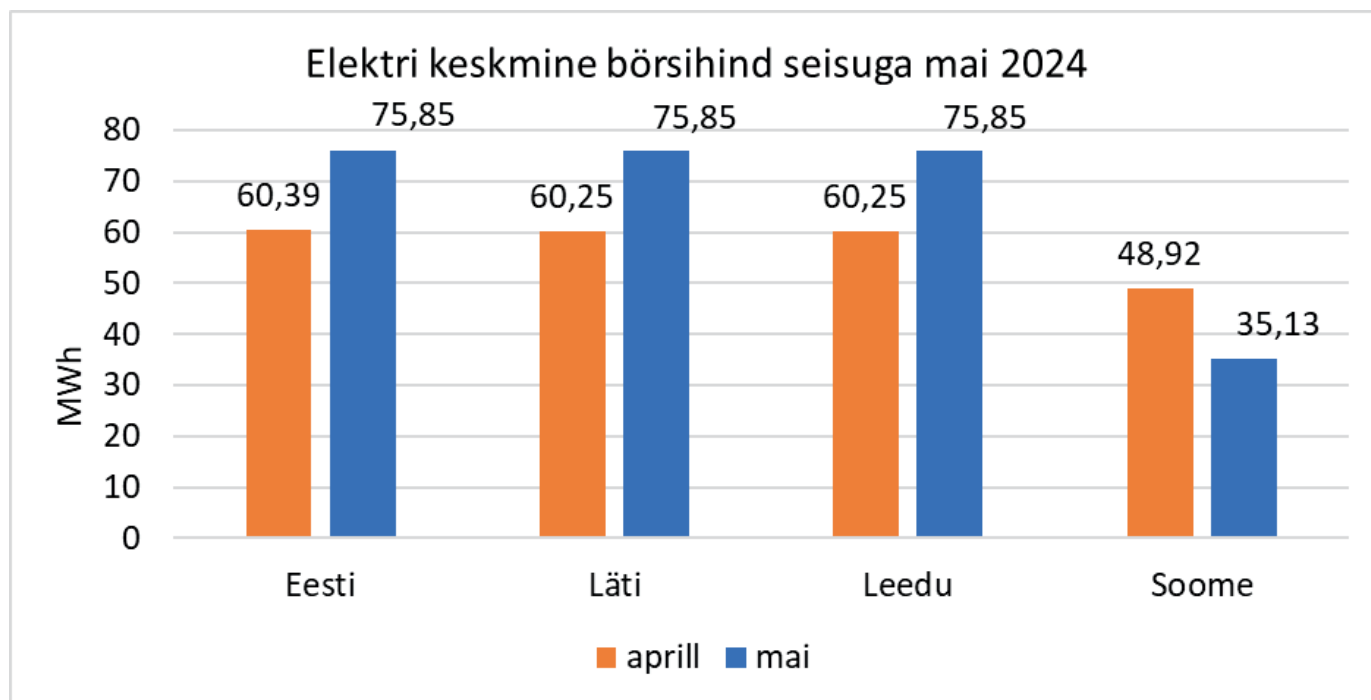
Elektrituru hinnad

Tabel 1. Elektrituru hindade statistika aprillis ja mais 2024 (€/MWh)¹

Elektrituru hinnad	Eesti	Läti	Leedu	Soome
Aprilli kuine keskmine hind	60,39	60,25	60,25	48,92
Mai kuine keskmine hind	75,85	75,85	75,85	35,13
Aprilli ja mai hinnamuutus	26%	26%	26%	-28%

Tabelist 1 selgub, et NP andmetel oli 2024. aasta mai keskmine börsihind Eestis, Lätis ja Leedus oli 75,85 €/MWh ligikaudu 26% kõrgem võrreldes aprilli keskmise börsihinnaga ja keskmine mai börsihind oli Soomes 35,13 €/MWh ehk -28% madalam võrreldes aprilli keskmise hinnaga 48,92 €/MWh. Eesti hinnapiirkonna börsihinda mõjutasid mai vältel aset leidnud Eesti ja Läti elektrijaamade pikaajalised hooldus- ja remonttööd. Samuti mõjutas Eesti hinnapiirkonna börsihinda mais Eesti ja Soome ning Eesti ja Läti vahelised ülekandevõimsusepiirangud.

Tabelis 1 välja toodud börsihindu illustreerib alljärgnev joonis (vt Joonis 1).

Joonis 1. Elektri keskmised börsihinnad Baltikumis ja Soomes₂

Ülevaate NP maksimaalsetest (max) ja minimaalsetest (min) tunnipõhistest elektri börsihindadest annab alljärgnev tabel (vt Tabel 2).

Tabel 2. Elektrituru minimaalsete ja maksimaalsete hindade statistika aprillis ja mai 2024 (€/MWh)³

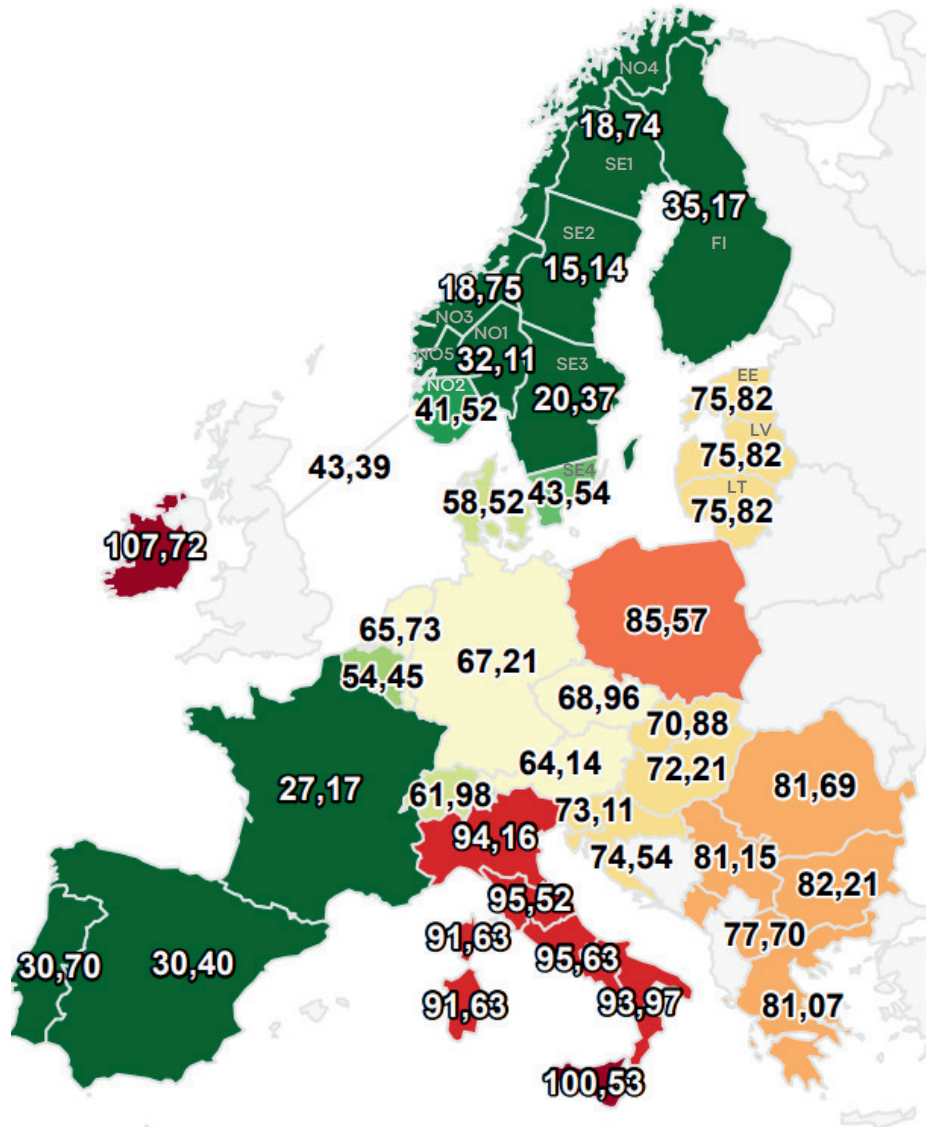
Elektrituru hinnad	Eesti	Läti	Leedu	Soome
Aprilli max tunnihind	249,96	249,96	249,96	397,93
Mai max tunnihind	500,05	500,05	500,05	397,98
Aprilli ja mai hinnamuutus	100%	100%	100%	0%
Aprilli min tunnihind	-10,00	-10,00	-10,00	-10,00
Mai min tunnihind	-7,41	-7,41	-7,41	-15,07
Aprilli ja mai hinnamuutus	-26%	-26%	-26%	51%

² Allikas: <https://www.nordpoolgroup.com/en/Market-data/1/Dayahead/Area-Prices/EE/Monthly/?view=table>

³ Allikas: <https://www.nordpoolgroup.com/en/Market-data/1/Dayahead/Area-Prices/EE/Daily/?view=table>

Eesti, Läti, Leedu ja Soome hinnapiirkondade maksimaalsed tunnipõhised börsihinnad tegid hinnatipu 30.05.2024. Tabelist 2 selgub, et Eesti, Läti ja Leedu hinnapiirkonna maksimaalne tunnipõhine börsihind oli mais 500,05 €/MWh. Soome maksimaalne tunnipõhine börsihind oli 397,98 €/MWh. Eesti, Läti ja Leedu minimaalsed tunnipõhised börsihinnad olid kuupäeval 19.05.2024, vastavalt -7,41 €/MWh ning Soomes vastavalt 13.05.2024 ning -15,07 €/MWh.

Joonis 2. Elektri keskmised börsihinnad mais Euroopas (€/MWh)⁴

Jooniselt 2 ilmneb, et mai keskmine börsihind oli sarnane Eesti, Läti ja Leedu hinnapiirkonnas. Rootsi esimese (SE1) hinnapiirkonna keskmine börsihind oli sarnane Rootsi teise (SE2), Rootsi kolmanda (SE3), Norra kolmanda (NO3) ja Norra neljanda (NO4) hinnapiirkonna keskmise börsihinnaga. Norra esimese (NO1) hinnapiirkonna keskmine börsihind oli sarnane Norra teise (NO2), Rootsi neljanda (SE4) ja Soome (FI) hinnapiirkonna keskmise börsihinnaga.

Elektribörsil kaubeldavad tuletisinstrumentid⁵

Tulevikutehingute hinnad näitavad indikatsiooni, milliseks kujunevad elektri hinnad tulevikus ehk teisiti öelduna – tulevikutehingute hinnad on prognoositud elektri hinnad tulevikus. Näiteks on Saksamaa futuuride puhul tegemist tuletisinstrumentidega, millega esiteks maandatakse Saksamaa elektriturul tekkivat hinnariski ja teiseks spekulereetakse turuhindadega. Aluseks on võetud Saksamaa futuurid just nende likviidsuse tõttu^[1]. Ülevaate Saksamaa turupiirkonna elektri futuuride hindadest 2024. aastal eri kvartalites ning ka 2025. aasta kohta annab alljärgnev tabel (vt Tabel 3) seisuga 04.06.2024.

Tabel 3. Saksamaa futuuride hinnad elektri hindade kohta⁷

EEX Saksamaa energia futuurid	
Viimane hind (baas, €/MWh) 04.06.2024 seisuga	97,75
Periood (aasta)	2025
III kvartal 2024	86,8
IV kvartal 2024	101,5
I kvartal 2025	109,81
Viimane hind (baas, €/MWh) 05.05.2024 seisuga	82,53
Periood (kuu)	juuli 2024

⁵ Futuurid üldiselt on tuletisinstrumentid, mis kohustavad ostjat antud vara ostma kindlaksmääratud hinnaga ja kindlal kuupäeval. Futuurleping võimaldab investoril spekulereida finantsinstrumenti hinnaga. Saksamaa futuuride puhul on tegemist tuletisinstrumentidega, mis spekulereivad Saksamaa turupiirkonna elektrituruhindasid.

⁶ <https://www.eex.com/en/markets/power/power-futures>

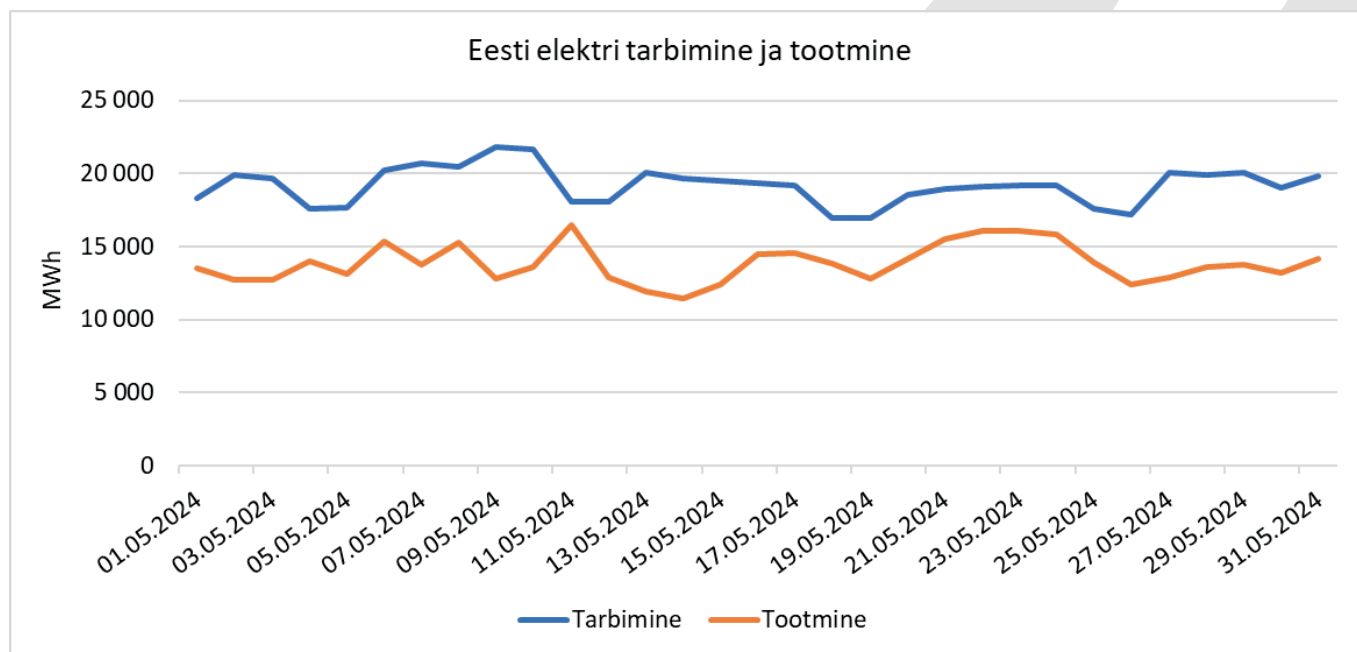
⁷ Allikas: <https://www.eex.com/en/market-data/power/futures>

Tabelist 3 nähtub, et baaskoormuse futuuride hinnatõus on 2024. aasta III kvartalis 17%, võrreldes 2024. aasta IV kvartaliga, mis viitab elektri börsihinna prognoositavale kasvule 2024. aasta lõpus ning futuuride hinnakasv on 2024. aasta IV kvartalis 8%, võrreldes 2025. aasta I kvartaliga, mis viitab samuti elektri börsihinna prognoositavale kasvule. Juulis 2024 on prognoositud futuuride hinnaks 82,53 €/MWh.

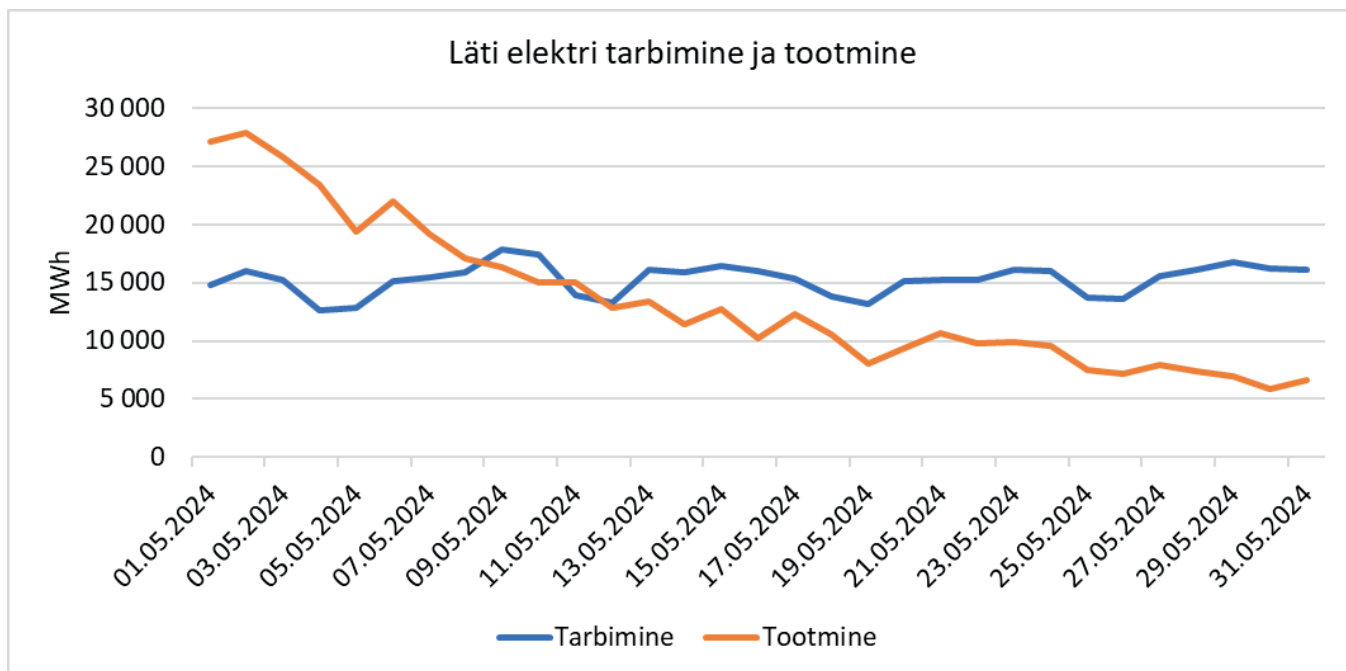
Elektri tarbimine ja tootmine

Eesti, Leedu ja Soome puhul saab täheldada elektri tootmise ja tarbimise pidevat kõikumist. Üheks kõikumise põhjuseks on ka see, et nädalavahetusel on tarbimine ja tootmine võrreldes argipäevadega väiksem. Lätis on märgata mai kuu vältel tootmise ja tarbimise märkimisväärset langust. Peamiselt tulenes see sellest, et odavamast elektri imporditi naaberriikidest mai vältel rohkem ning ligi 36 tundi oli järsult suurenenud taastuvenergia allikatest tingituna elektri hind negatiivne. Kindlasti avaldasid mõju ka soojemad ilmad ja puhkuste perioodid, kus tarbimine on madalam. Leedus saab täheldada kuu lõpus oluliselt suuremat tootmise kasvu. Suuresti tulenes see Leedu ja Poola ülekandevõimsuste piirangust, mistõttu pidi Leedu nõudluse katma enda tootmisega.

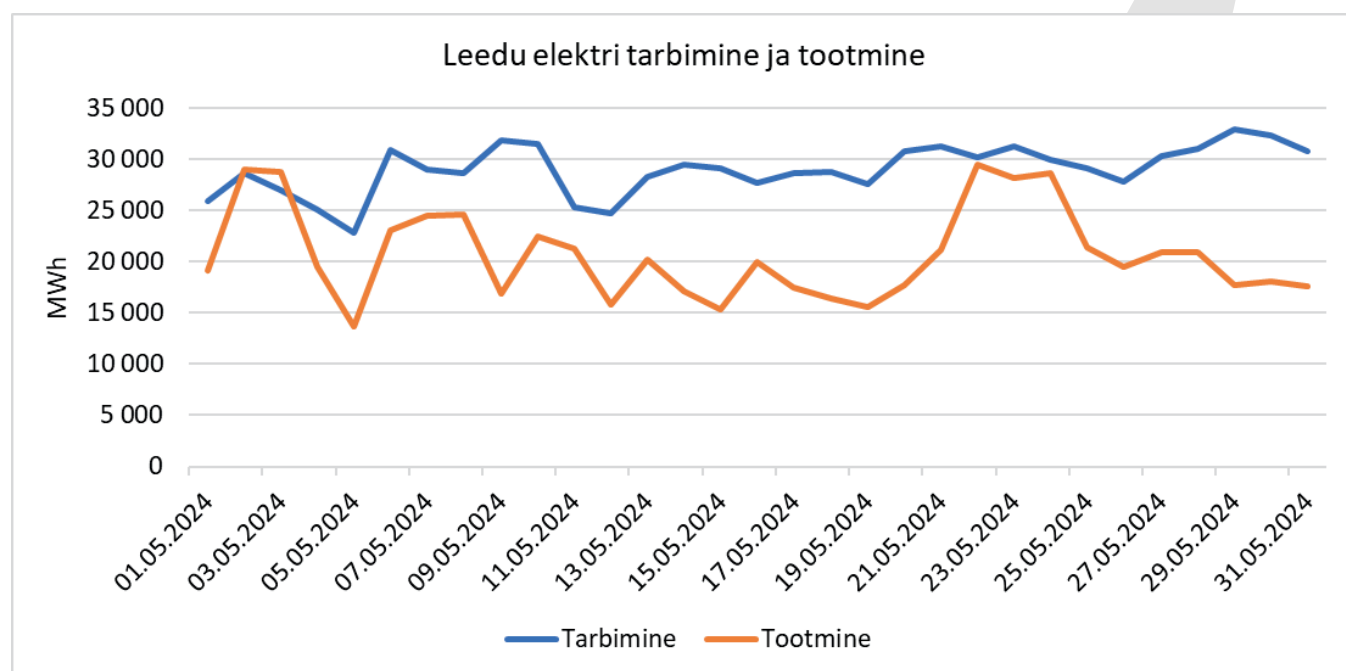
Eestis toodeti elektrit mais 429 324 MWh ning tarbiti 594 449 MWh. Elektri tarbimise ja tootmise andmetest perioodil 01.05.-31.05.2024 annavad ülevaate alljärgnevad joonised (vt Joonised 1–6).

Joonis 3. Eesti elektritarbimine ja -tootmine perioodil 01.05.-31.05.2024⁸

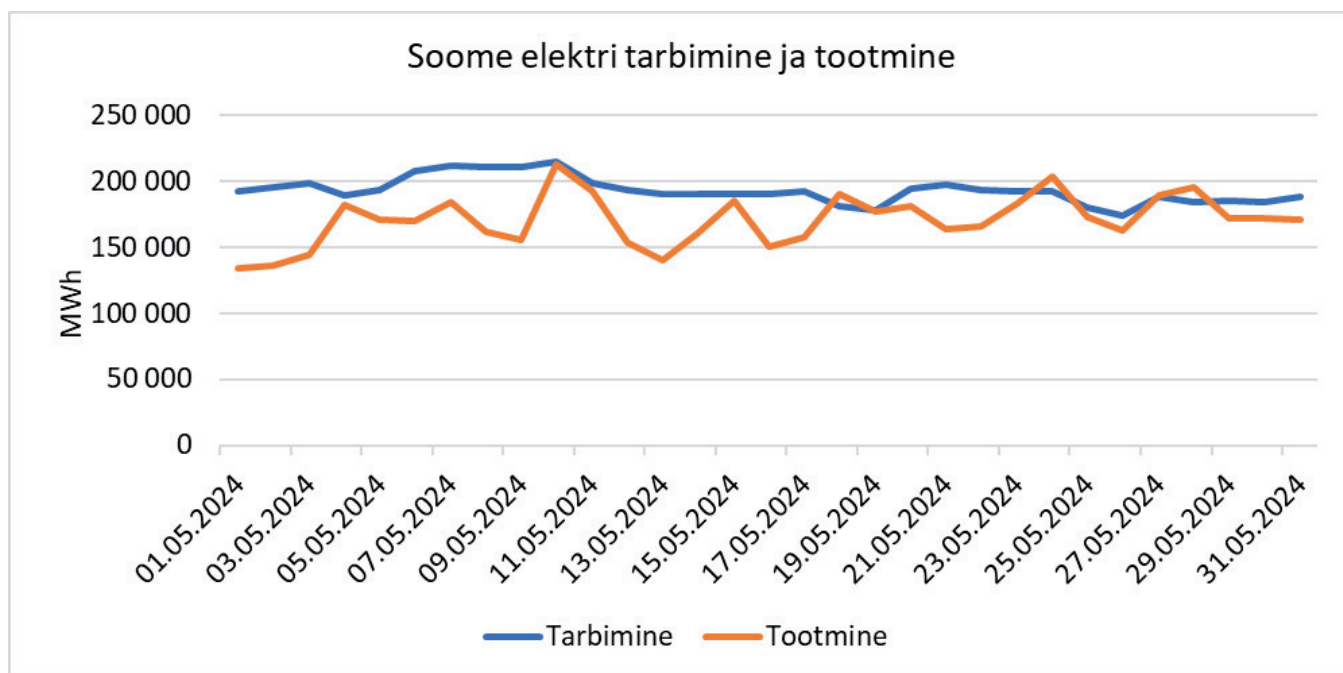
Joonis 4. Läti elektritarbimine ja -tootmine perioodil 01.05.-31.05.2024⁹

Joonis 5. Leedu elektritarbimine ja -tootmine perioodil 01.05.-31.05.2024¹⁰

⁹ Allikas: <https://www.nordpoolgroup.com/en/Market-data1/Power-system-data/Production1/Production1/EE/Daily/?view=table>

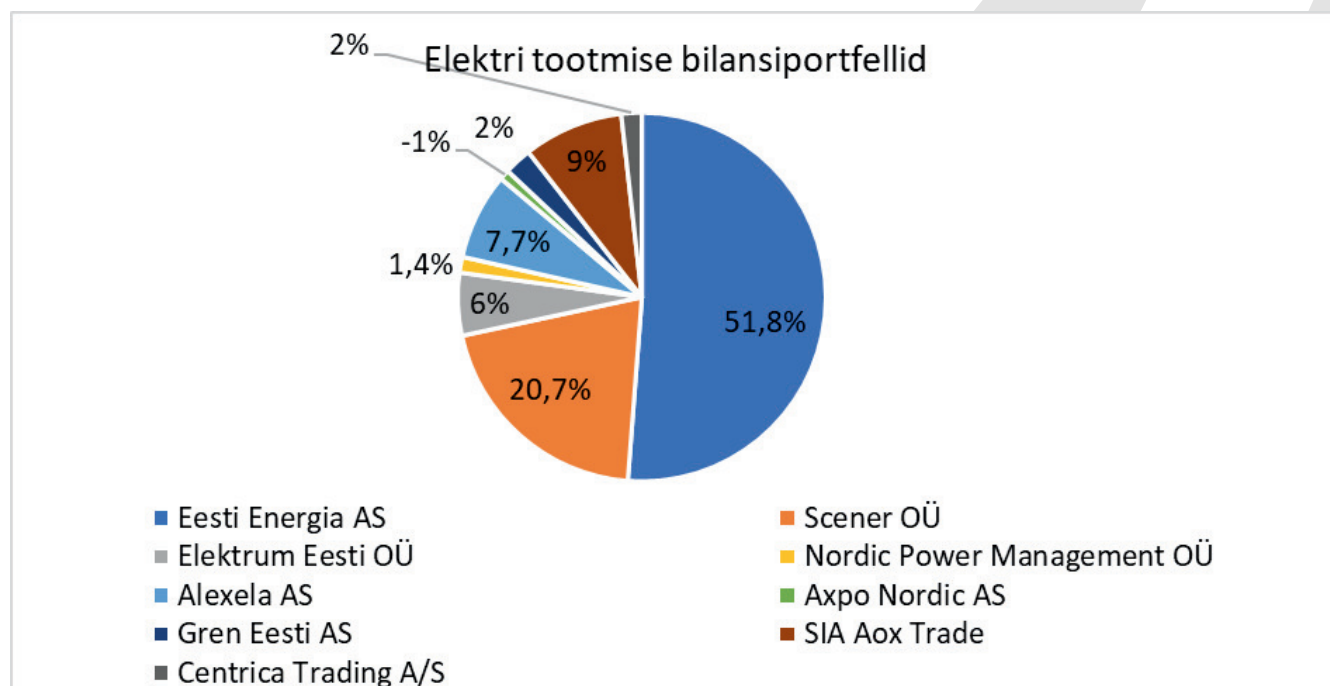
¹⁰ Allikas: <https://www.nordpoolgroup.com/en/Market-data1/Power-system-data/Production1/Production1/EE/Daily/?view=table>

Joonis 6. Soome elektritarbimine ja -tootmine perioodil 01.05.-31.05.2024¹¹

Elektri bilansiportfellid

Elektri tootmise ja tarbimise bilansiportfellidest annavad ülevaate joonised 7 ja 8.

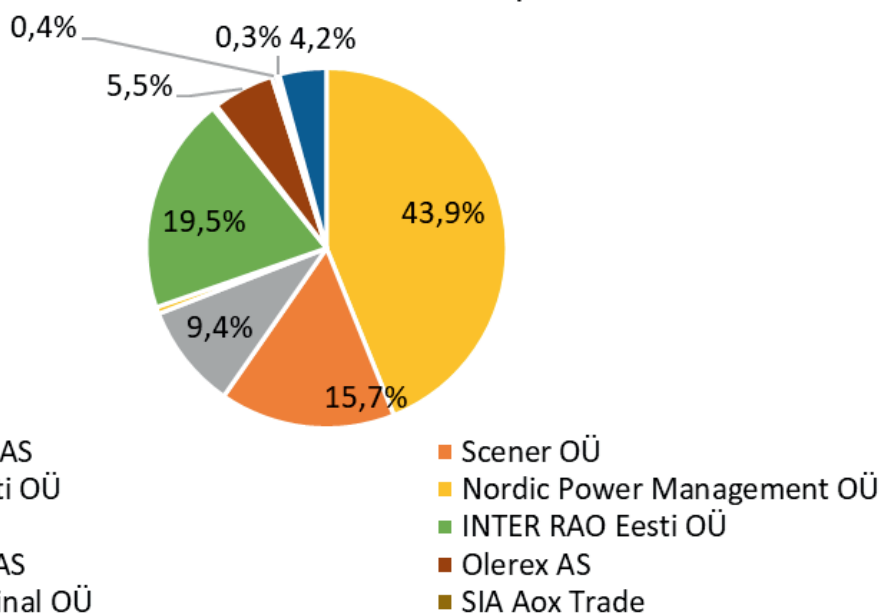
Joonis 7. Turuosade jagunemine bilansihaldurite vahel tootmise lõikes, mai 2024¹²

Jooniselt 7 on näha, et kõige suuremad elektri tootmise bilansiportfellid kuuluvad seisuga mai 2024 Eesti Energia AS-ile, vastavalt 51,8% ja Scener OÜ-le 20,7%. Ülejäänud turuosa bilansiportfellist kuulub teistele ettevõtetele (ligikaudu 27%).

¹¹ Allikas: <https://www.nordpoolgroup.com/en/Market-data/Power-system-data/Production1/Production1/EE/Daily/?view=table>

¹² Allikas: <https://www.elering.ee/bilansiportfellide-osakaalud-2023>

Elektri tarbimise bilansiportfellid

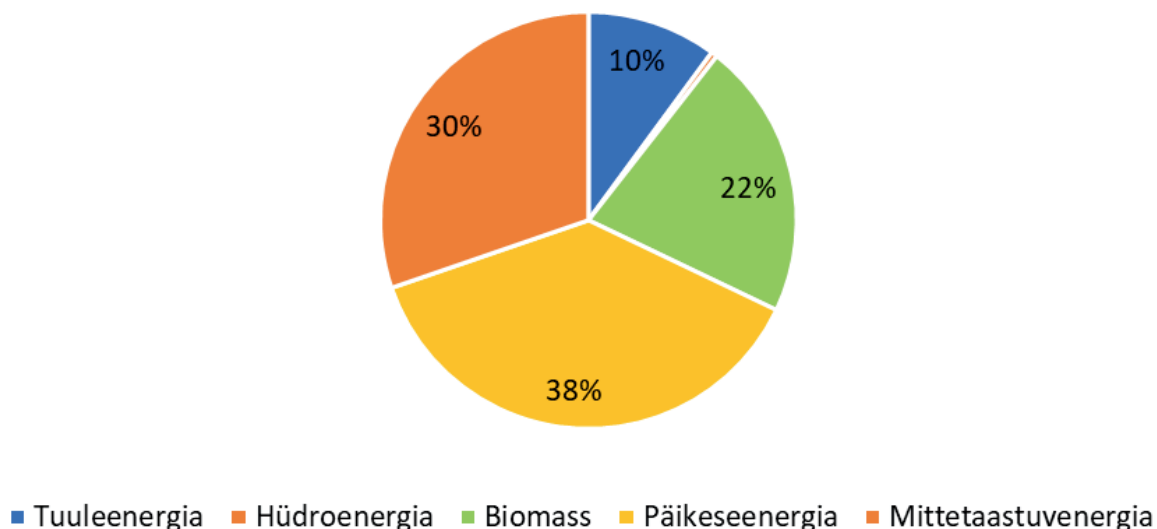

Joonis 8. Turuosade jagunemine bilansihaldurite vahel elektri tarbimise lõikes, mai 2024¹³

Elektri tarbimise bilansiportfelli puhul (joonis 8) on samuti näha, et suurim turuosa kuulub seisuga 2024 mai Eesti Energia AS-ile, vastavalt 43,9%. Järgmiste suurte tarbijatena leiab jooniselt ettevõtted Alexela AS vastavalt 19,5%, Scener OÜ vastavalt 15,7%, ning Elektrum Eesti OÜ vastavalt 9,4%. Ülejäänud turuosa bilansiportfelist kuulub teistele ettevõtetele, ligikaudu 11,5%.

Joonisel 9 on välja toodud elektrienergia tootmine energialiikide kaupa (MWh).

Elektrienergia tootmine liikide kaupa

Joonis 9. Elektrienergia tootmine energialiikide kaupa, mai 2024¹⁴

¹³ Allikas: <https://www.elering.ee/bilansiportfellide-osakaalud-2023>

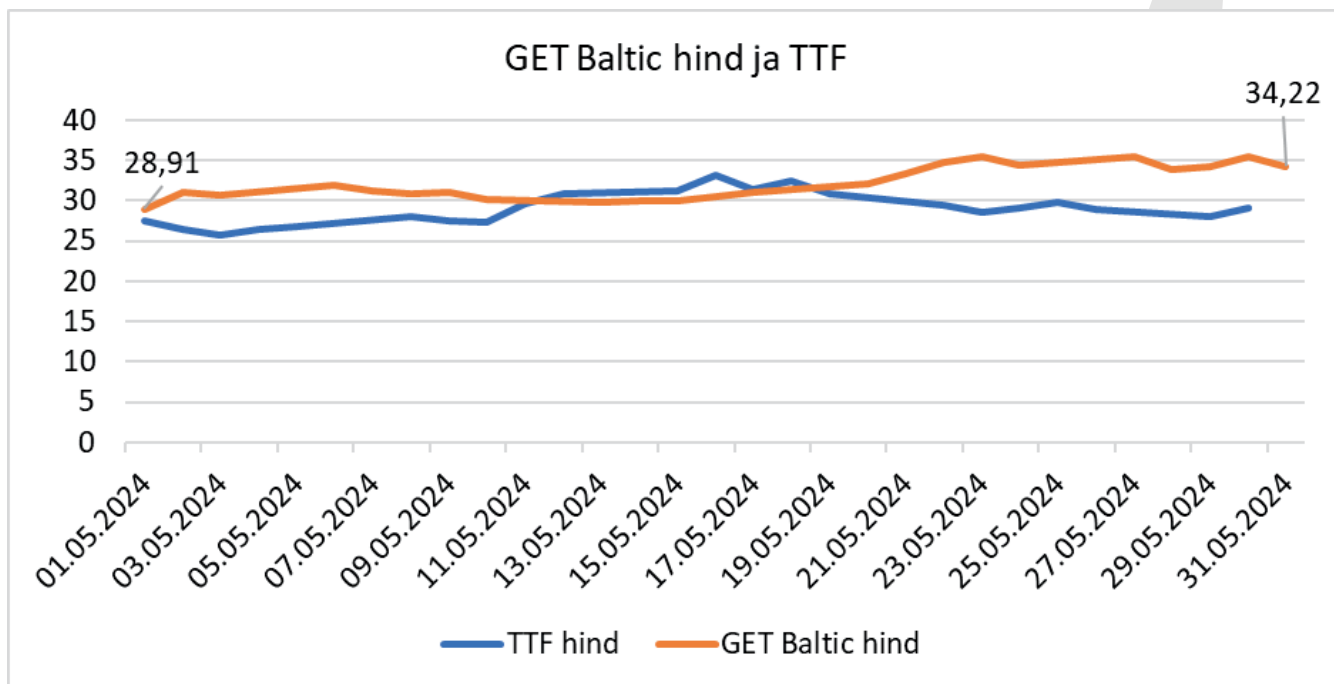
¹⁴ Allikas: <https://dashboard.elering.ee/et/balance/total?interval=hours&period=years&start=2022-1231T22:00:00.000Z&end=2023-12-31T21:59:59.999Z&show=table>

Jooniselt 9 nähtub, et mais 2024 oli kõige suurem osakaal elektrienergia tootmisel päikeseenergia 38%, talle järgnesid mittetaastuvenergia vastavalt 30%, biomass 22% ja tuuleenergia 10%. Hüdroelektrienergia osakaal oli minimaalne.

Gaasituruhinnad

Gaasituruhinnast annab ülevaate joonis 10. Joonisel 10 on välja toodud GET Baltic andmebaasi põhjal BGSi näitaja Balti-Soome suunal. BGSi lühend tähistab gaasituruiindeksit, mis on kalkuleeritud konkreetse tarnepäeva kohta kõigi sooritatud ostu- ja müügitehingute mahu kaalutud keskmisena.¹⁵ Hollandi TTF Gas on juhtiv Euroopa gaasibörsi võrdlushind,¹⁶ lisaks on see ka Hollandi virtuaalne gaasikaubanduskeskus ning Euroopa gaasituru peamine gaasihinna määramise keskus.¹⁷ 2024. aasta mai keskmine gaasi börsihind Balti-Soome piirkonnas oli 38 €/MWh, minimaalne 29,34 €/MWh ning maksimaalne 48,8 €/MWh kohta.

Joonisel 10 on välja toodud gaasi keskmine börsihind ja TTF väärtused MWh kohta mai 2024.

Joonis 10. Gaasi keskmine börsihind GET Baltic gaasibörsi andmetel ja TTF gaasibörsi väärtus mais 2024¹⁸

Jooniselt 10 nähtub, et gaasi keskmine börsihind MWh kohta oli mai vältel kerges tõusutrendis. Kuu esimesel päeval oli gaasi keskmine GET Baltic börsihind 28,91 €/MWh, kuid 31.05.2024 oli keskmine gaasi börsihind 34,22 €/MWh. Nii gaasi keskmine kui ka prognoositav börsihind on olnud kerges tõusutrendis ülemaailmsete, eelkõige lähis-idas toimuvate keeruliste geopoliitiliste olukordade tõttu. Samuti avaldab gaasihinnale mõju ka kõrgem intressimäärade keskkond ning süsinikdioksiidi forvardite hinnatõus.

15 Allikas: <https://www.getbaltic.com/wp-content/uploads/2019/09/Specification-of-the-Baltic-Gas-Spot-Index.pdf>

16 Info võetud siit: <https://tradingeconomics.com/commodity/eu-natural-gas>

17 Info võetud siit: <https://www.lawinsider.com/dictionary/dutch-ttf>

18 Allikas: https://www.getbaltic.com/en/market-data/trading-data/?date_from=2023-06-01&date_to=2023-06-30&period=day&graph=trades&area=0&show=price&display=table & <https://www.ice.com/products/27996665/Dutch-TTF-Natural-Gas-Futures>

Gaasi tuletisinstrumentid

Tabelist 4 nähtub, et 2024. aasta III kvartalis prognoositakse TTF gaasihinnaks 35,95 €/MWh kohta ning 2024. aasta IV kvartalis prognoositakse MWh eest 39,1 €. Hinnaprognooosi mõjutab kindlasti ebakindlus tuleviku suhtes, mistõttu on hinnad tegelikkuse ja prognoositu vahel erinevad. 2024. aasta juuliks prognoositakse TTF gaasihinnaks 35,66 €/MWh. Gaasi tuletisinstrumentid prognoosivad tuleviku gaasihinda.

Tabel 4. Hollandi TTF futuuride hinnad 2024. ja 2025. aastal¹⁹

Hollandi TTF maagaasi futuurid	
Viimane hind (€) 04.06.2024 seisuga	38,05
Periood (aasta)	2025
III kvartal 2024	35,95
IV kvartal 2024	39,10
I kvartal 2025	40,36
Viimane hind (€)	39,85
Periood (Winter24)	detsember, jaanuar, veebruar
Viimane hind (€)	35,66
Periood (kuu)	juuli 2024

Gaasi import ja eksport

Maagaasi imporditakse Eestisse teiste riikide kaudu, sest maagaasi tootmist Eestis ei toimu, see-eest toodetakse vähesel määral biometaan. Eestisse tarnitakse maagaasi Leedust Klaipeda LNG terminalist, Lätis Inčukalnsis asuvast maagaasihoidlast ja Soome Inkoo LNG terminalist läbi Balticconnector, sh Eestisse imporditud maagaasist enamik eksporditakse naaberriikidesse tarbimisvajaduse katmiseks. 09.10.2023 sai Balticconnector kahjustada, kuid gaasitoru ühendus Eesti ja Soome vahel loodetakse taastada 2024. aasta aprilliks vastavalt turuteatele.²⁰ Vastavalt turuteatele on Balticconnector töös alates 22.04.2024. Tabelis 5 kajastuvad ülekandevõrku piiripunktidest sisenenud maagaasi kogused. Eksport Balticconnector kaudu tähendab maagaasi ekspordit Soome.

Tabel 5. Gaasi impordi ja ekspordi kogused Eestisse ja naaberriikidesse²¹

Ülekandevõrku piiripunktidest sisenenud gaas (ilma transiidita), MWh ²²	aprill 2024	mai 2024
Karksi GMJ	211 492	0
Värskas GMJ	0*	0*
Narva GMJ	0*	0*
Misso GMJ	72	27
Balticconnector	598 073	1 902 547
Eksport Balticconnector kaudu	0	0
Eksport Karksi kaudu	466 644	1 719 050

* – väärtus on 0, sest pärast Ukraina sõja algust võeti vastu määrus,²³ mis keelab Eesti Vabariigil importida Venemaalt pärinevat gaasi

20 Avalikustatud turuteade: <https://transparency.entsog.eu/#/umm>; Message ID: 23120110X1001A1001A39W001;23120821X00000001393X003

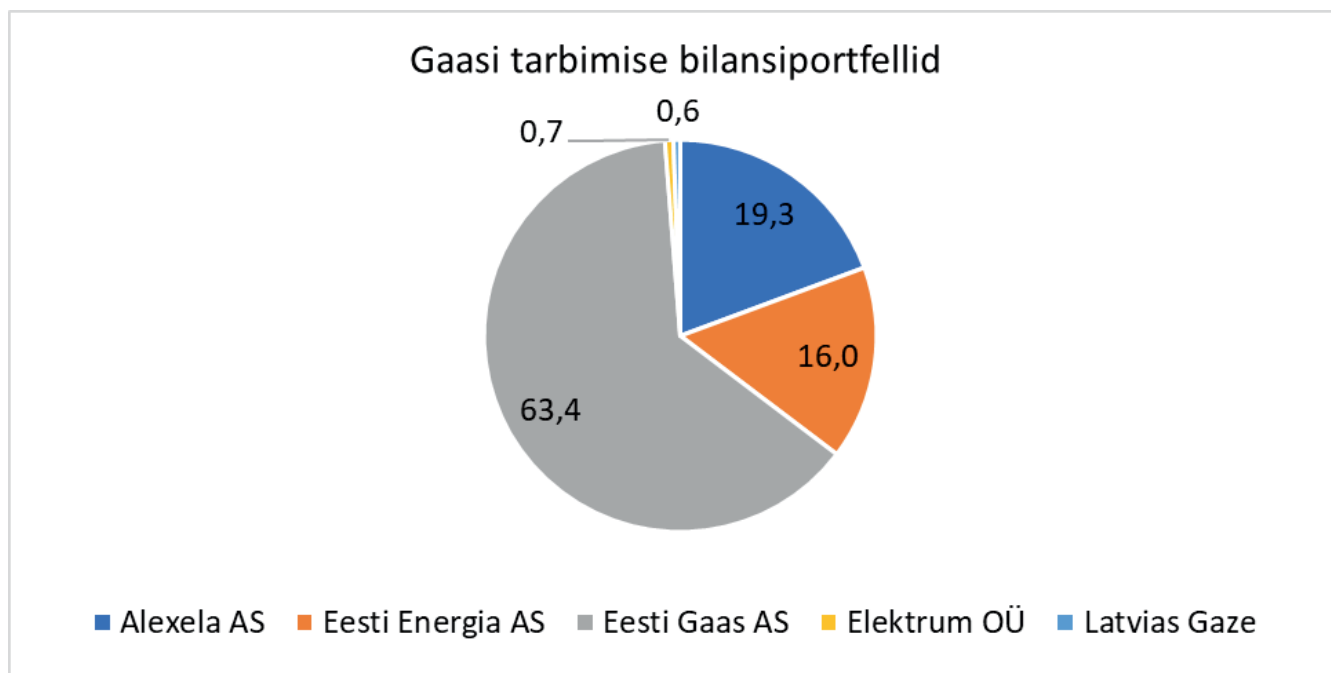
21 Allikas: <https://www.elering.ee/elektri-ja-gaasisusteemi-ulevaade-2023>

22 Lühend GMJ tähistab gaasimõõtejaama

23 Info määruse kohta: <https://www.riigiteataja.ee/akt/101102022007>

Gaasi bilansiportfellid

Alljärgnev joonis 11 annab ülevaate gaasi bilansiportfellist.

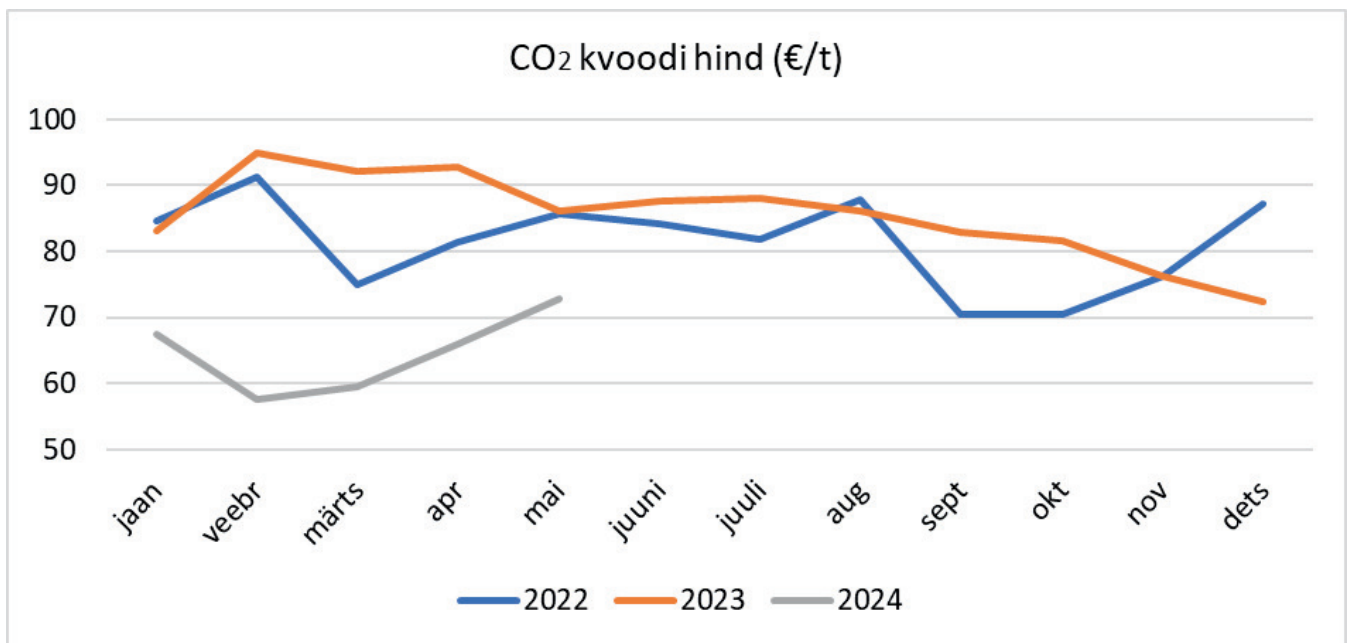

Joonis 11. Turuosade jagunemine bilansihaldurite vahel gaasi tarbimise lõikes²⁴

Jooniselt 11 nähtub, et gaasi turuosad jagunevad peamiselt kolme suurema ettevõtte vahel, milleks on Eesti Gaas AS (63,4%), Alexela AS (19,3%) ja Eesti Energia AS (16%). Ülejäänud osa kuulub teistele turuosalistele, kelle osakaal kokku on 1,3%.

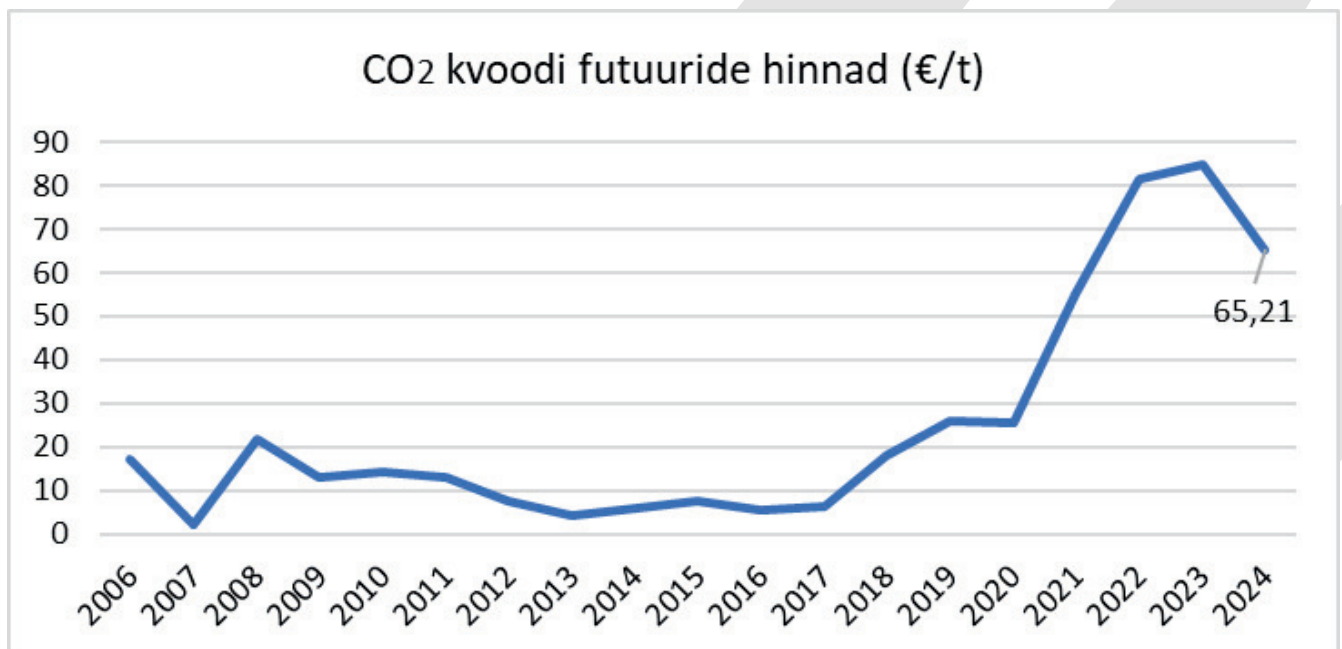
CO₂ hind

Joonisel 13 on kujutatud CO₂kvootide hinnad eurodes ühe tonni kohta. Vaatluse alla on võetud periood 2022 kuni 2023. CO₂ kvootide hinnad alustasid märkimisväärset kasvtrendi juba 2020. aasta algul. Üheks tõusu põhjuseks on see, et Euroopa Liit karmistas 2023. aastal CO₂eeskirju, mille tulemusena muutus süsteem saastajatele koormavamaks. Samuti leidis aset ka Euroopa Liidu saastekvootide kauplemise süsteemi neljas etapp, kusjuures heitkoguste kärpimise tempo tõstmiseks väheneb saastekvootide koguarv alates 2021. aastast 2,2% aastas, võrreldes varasema 1,74%-ga. Euroopa Liidu eesmärk läbi kõrgemate kvoodihindade on saavutada lõppkokkuvõttes aastaks 2050 kliimanetraalsus. Jooniselt 13 nähtub, et 2024. aastal on CO₂hind ühe CO₂ tonni kohta püsinud stabiilselt kerges langustrendis, kuid keskmiselt kõrgemal tasemel võrreldes 2022. ja 2023. aastaga.

Joonis 13. CO₂ hind ühe toodetud CO₂ tonni kohta²⁵

Joonisel 15 on välja toodud CO₂ futuuride hinnad ühe tonni kohta. Jooniselt nähtub, et futuuride hinnad on alates 2021. aasta teisest poolest tõusutrendis ning 2023. aastal olid CO₂ futuuride hinnad viimase 18 aasta kõrgemaid. Võrreldes 2024. aastat 2023. aastaga, siis nähtub, et hinnad on langenud. 2024. aasta mai seisuga oli CO₂ kvoodi futuuride keskmine hind 65,21 €/t. CO₂ futuurid näitavad prognoositavat CO₂ kvoodi hinda üks kuu ette seisuga. CO₂ hind on märkimisväärselt tõusnud just keeruliste geopoliitiliste olukordade tõttu.

Joonis 14. CO₂ futuuride hinnad ühe tonni kohta²⁶

²⁵ Allikas: <https://www.investing.com/commodities/carbon-emissions-historical-data>

²⁶ Allikas: <https://www.energiogklima.no/klimavakten/kvotemarked-eu-og-verden>

Elektrihinnapakettide võrdlus

Järgnevalt toob amet välja aprilli soodsaimate elektrihinnapakettide võrdluse²⁷. Tabelis 6 on välja toodud soodsaimaid elektripaketid www.elektrihind.ee²⁸ lehe andmetel seisuga 17.06.2024. Konkurentsiamet tõi pakettidest välja soodsaima börsipaketi, fikseeritud paketi katkestamistasuta ning ka universaalteenuse hinnaga seotud paketi. Elektrihinnapaketid on valitud järgmistel eeldustel: eluruum on korter, tarbimine korteris on aastas 2600 kWh.

Tabel 6. Elektripakettide hindade võrdlus lõpptarbijale²⁹

Elektrimüüja	Elektripakett	Elektrienergia kulu km-ga (€)	Lisatingimused
AS Eesti Gaas	Börsipakett	19,10	<ul style="list-style-type: none">• Börsimarginaal 0,64 senti/kWh• Prognoositud börsihind 8,17 senti/kWh• Keskmine ühikuhind 8,81 senti/kWh
Elektrum Eesti OÜ	Fikseeritud pakett, katkestamistasuta	26,79	<ul style="list-style-type: none">• Päeva hind 13,21 senti/kWh• Öö hind 9,76 senti/kWh• Kuutasu 1,88€• Keskmine ühikuhind 12,35 senti/kWh
Alexela AS	Pingevaba	21,55	<ul style="list-style-type: none">• Pakkuja marginaal 0,710• Baashind 8,30 senti/kWh• Kuutasu 2,02 €• Keskmine ühikuhind 9,94 senti/kWh

Märkus: Enne sobiliku paketi valimist tutvuda lisatingimustega

Tabelist 6 nähtub, et elades korteris, tarbides elektrit aastas 2600 kWh, siis 17.06.2024 seisuga oli lõpptarbijale soodsaim pakett börsipakett, kusjuures selle paketi puhul kujuneks kulu kuus lõpptarbijale 19,10€.

²⁷ Lõpptarbijale kujuneb elektrihind lisaks elektrienergia ostukulule, veel võrguteenusest, taastuvenergia tasust, elektriktsiisist ja käibemaksust.

²⁸ GO OÜ omanduses olevale elektrihinna võrdlusportaalile (elektrihind.ee) on Konkurentsiamet andnud elektrituruseaduse kohaselt usaldusmargise. Usaldusmargisega on tagatud, et võrdlusportaal vastab seaduses ettenähtud nõuetele.

²⁹ Allikas: <https://elektrihind.ee/paketid>

Gaasihinnapakettide võrdlus

Tabelis 7 on välja toodud soodsaimad gaasipaketid www.gaasihind.ee lehe andmetel seisuga 17.06.2024.³⁰ Konkurentsiamet tõi pakettidest välja soodsaima börsipaketi, fikseeritud paketi ning ka muutuva hinnaga paketi. Gaasipaketid on valitud järgmistel eeldustel: eluruum on korter, tarbimine aastas on 600 m³/a.

Tabel. 7 Gaasipakettide hindade võrdlus lõpptarbijale³¹

Gaasimüüja	Pakett	Maagaasi kulu km-ga (€)	Lisatingimused
220 Energia OÜ	Börsihind	24,85	<ul style="list-style-type: none">Müüja marginaal 0,39 senti/kWhPrognoositud börsihind 4,35 senti/kWhKeskmine ühikuhind 4,73 senti/kWh
220 Energia OÜ	Fikseeritud hind	29,50	<ul style="list-style-type: none">Fikseeritud hind 5,62 senti/kWhKeskmine ühikuhind 5,62 senti/kWh
220 Energia OÜ	Muutuv hind	23,00	<ul style="list-style-type: none">Muutuv hind 4,19 senti/kWhKuutasu 1€Keskmine ühikuhind 4,38 senti/kWh

Märkus: Enne sobiliku paketi valimist tutvuda lisatingimustega

Tabelist 7 selgub, et elades korteris, tarbides gaasi aastas 600 m³/a, oli 17.06.2024 seisuga lõpptarbijale soodsaim variant muutuva hinnaga pakett, mille kuluks kuus kujuneb lõpptarbijale 23 €. Kõige kallim oli eelmainitud tingimuste juures fikseeritud hinnaga pakett, mille kulu kuus kujuneks lõpptarbijale 29,5 €.

³⁰ Lõpptarbijale kujuneb gaasihind järgmiselt: sisseostetava gaasi hind, millele lisandub müüjimarginaal

³¹ Allikas: <https://gaasihind.ee/paketid>